

ICSU ve İnsanlık

H. BROWN *ICSU Secreteriat, France*

Uluslararası Araştırma Kurulu'nun 1931 de Uluslararası Bilim Birlikleri Kurulu'na dönüşümü, Uluslararası Bilim Birlikleri'nin yeryüzündeki bilim işbirliği kurulmasında yetkili ulusal kuruluşların tam temsil olunmasında ne denli etkili bulunduğunu anlatır. Netekim, daha başlangıçtan beri ICSU'nun biricik baş ilkesi "evrensellik" olmuştur. Bilimciler, yeryüzünün neresinde bulunurlarsa bulunsunlar, ICSU çalışmalarına özendirilir ve bunlar benimsenir. Zaman zaman hükümetler, meslektaşlarla işbirlikli proje çalışmalarını engellemişse de, bütün bilim kuruluşları hükümetlerinin başka hükümetlerle ilişkileri nasıl olursa olsun, ICSU ya çağrılırlar. ICSU, hiçbir hükümete bağımlı olmayan uluslararası bir örgüttür; Bilim çalışmalarının evrensel niteliğini, bilimsel buluşların insanlığın malı olduğunu, devlet sınırları veya değişik ideolojiler yüzünden bilimsel haberleşmenin özgür alışverişini benimsemiştir.

ICSU kurulduğu günden bu yana politik ve askerlik anlaşmazlıklar süregelmişlerdir ve bu yüzden "Evrensellik" ilkesinin yerleştirilmesinde ve buna bağlı olarak bilimcilerin özgür dolaşmalarında güçlüklerle karşılaşmıştır. Ülkelere girme ve ülkelerden çıkma yasakları önlenememiştir. Bilim kuruluşlarının ICSU familyasına katılmaları da, olası politik düşünceler yüzünden yasaklanabilmiştir. Bu güçlüklerle karşı, yeryüzünün hemen her yerindeki bilim kuruluşlarının didinircesine çalışmaları sayesinde, şimdiye kadar başarılanlar hiç de önemsizmeyecek gibi değildir. Elbette yakın bir ge-

lecekte bilim örgütleri ICSU da temsil edilecekler, bilimciler bilim haberleşmesi veya bilimsel çalışmalara katılma yolunda ülkelerinden çıkabilecek veya ülkelerine dönebileceklerdir.

ICSU, yeryüvarı ölçüsünde olmak üzere hem bilimi hem de bilimsel çalışmayı ilerletmek amacıyla kurulmuştur. Ayrıca her bilimci yalnız bilim tutkusuyula, insanlığa sorumluluğunun bilincindedir. Bugünün yaşam düzeyi, köklü bilimsel ve teknoloji buluşları sayesinde ve yenilikler her yıl artmaktadır. Bu yüzden bilimciler topluluğu, bilimdeki yeni buluşların, pozitif olsun negatif olsun, insan başatlığı üzerindeki etkilerini derinliğine araştırmaya koyulmuştur. Bu amaçla ICSU, örg SCOPE, COSTED, vb gibi bilim komiteleri kurmuştur. İleride ICSU bilim teknoloji ile sıkı ilişkili yeryüzü ve yeryüvarı ölçüsündeki sorunlarla daha çok uğraşacaktır. Buna örnek olarak 2 alandaki temel tartışma bahis konusu edilebilir: Örg yeniden hileşici DNA nın bulunmasıyla açınlanmanın güvenli yürütülmesi yolunda zorunlu yönergelerin saptanması, ve üretimin artırılması için tarım işlemlerinin bilimsel temele dayandırılması gibi.

Örg Birleşmiş Devletler'in özel kurumları gibi uluslararası örgütlerin insanlığın geleceği yönünde kritik önemini ICSU iyi bilmıştır. ICSU, daha başlangıçtan beri UNESCO ile yararlı işbirliği kurmuştur; yeryüvarı Atmosferi Araştırma Programı (GARP), Yeryüvarı Meteoroloji Örgütü (WMO) ortaklaşa kurulmuştur. Örg Uluslararası Atom Enerjisi Kuru-

mu (IAEA), Besin ve Tarım Örgütü, (PAO), Yeryüzü Sağlık Örgütü (WHO) gibi. Gelişimi bilim ve teknolojinin etkisiyle ilgilenen Birleşmiş Uluslararası Komiteleri ile de ICSU yakın işbirliği kurmuştur.

Gelecek yıllarda ICSU Birleşmiş Uluslar Familyasındaki Bilim Programları yürütücülerine örgütlerde bulunacaklardır. Böylece, hükümet örgütlerinin kararlarına egemen olabilen politik düşüncelerden arınmış bilimciler topluluğunun yargısı Birleşmiş Uluslara sunulabilecektir. Örg UNESCO ve WMO gibi, hükümetler arası örgütlerle ilişkiler arttırılacak ve hükümetlere bağımlı bulunmayan ICSU gibi bir uluslararası sorumlu örgüt, uluslararası örgütlenmelerde başta gelen önem kazanacaktır. Yine gelecekte, bir yanda ICSU ve öbür yanda Birleşmiş Uluslar'ın üyeleri arasındaki bağdaşıklık, bugünün en önemli teknik-sosyal-politik yeni buluşlarından biri olacaktır.

ICSU'nun Kuruluşu ve Tarihi

J. KENDREW

Değişik ülkelerin bilimcileri arasında iş ve güç birliğini kolaylaştıracak bir ortam kurulması yolunda ilk verimli denemeler 19. yüzyılda değişik ülkelerde, astronomi, jeodezi ve yer magnetizması uzmanlarının bir uluslararası topluluğu gerçekleştirmeleriyle başlamıştır. 1900 da kurulan Uluslararası Akademiler Derneği, o tarihte N yarım küresindeki Akademileri biraraya getirmiştir.

Birçok bilim kollarının yeryüzü ölçüsündeki ilk bir gerçek derneği 1919 da Brüksel'de 12 Uluslararası Bilim Birliği ile 12 Akademi temsilcilerinin biraraya geldiği kurumda başarılmıştır. 12 Birlikten 3 ü (Astronomi, Jeodezi ve Jeofizik, Kimya), 1918 Kasımında Paris'te kurulmuş, Uluslararası Araştırma Kurulu'nun ilk toplantısında tüzük kabullenilmiştir. Öbürlerinden (Matematik, fizik, bilimsel radyotelgraf, jeoloji, biyoloji, coğrafya, bibliyografya ve arşiv, teknoloji) birçoğu, biraz daha sonra Uluslararası Araştırma Kurulu'na girmiş; son 2 si ise değişik kuruluşlar oluşturmuşlardır.

Uluslararası Araştırma Kurulu'nun ilk tüzüğüne göre üyelik Dost Devletler ile yan tutmayan ülkelere sınırlanmış ve bu 1931 e kadar sürmüştür. Bu tarihte Kurul kaldırılmış ve yerine Uluslararası Bilim Birlikleri Kurulu (ICSU) meydana getirilmiştir. Bu örgüt, yeryüzündeki bütün ülkelerin bilimcilerine açık tutulmuştur. Yeni kurul, ilk 8 birlik üyesine tam bağımsızlık tanımıştır. ICSU, ikili yapısındaki Ulusal Akademiler (Araştırma Kurulları) ile Uluslararası Bilim Birlik-

leri'nin varlığı ile biriciktir, ve böylece uluslararası bilimsel yardımlaşmada etkin bir mekanizmayı gerçekleştirmiştir.

Daha başından beri IGSU, yeryüzünün bütün ülkelerinden üyeler edinmeyi başarmıştır. 1972 de aşağıdaki tüzük maddesinin kabulü ile bu çaba yücelimine erişmiştir: Kurul, temel tutum olan ayırt gözetmemeyi benimsemiş ve yeryüzünün herhangi bir ülkesindeki ırk, ırk grubu, din, politik düşünce, vatandaşlık, dil veya cinse bakılmaksızın, bilimcilerin uluslararası bilim çabalarına katılmaları hakkı tanınacaktır.

Bilimcilerin özgül dolaşmalarını sağlayıcı ICSU Sürekli Komitesi, birliklerle öbür toplulukların bütün çalışmalarını bu tüzük ruhuna uygun olarak yürütmeleri yolundaki çabasını sürdürmektedir.

ULUSLARARASI BİLİM BİRLİKLERİ KURULU : ÖRGÜTLENME

ICSU	Uluslararası Bilim Birlikleri Kurulu
IAU	" Astronomi Birliği
IUGS	" Jeodezi ve Jeofizik Kurulu
IUPAC	" Arı ve Uygulamalı Kimyâ Kurulu
URSI	" Radyobilimleri Kurulu
IUPAP	" Arı ve Uygulamalı Kimya Kurulu
IUSB	" Biyoloji Bilimleri Kurulu
IGU	" Coğrafya Bilimleri Kurulu
IUCr	" Kristalografi Kurulu
IUTAM	" Teorik ve Uygulamalı Mekanik Kurulu
IUHPS	" Bilim Tarihi ve Felsefesi Kurulu
IMU	" Matematik Kurulu
IUPS	" Psikoloji Bilimleri Kurulu
IUB	" Biyokimya Kurulu
IUGS	" Jeoloji Bilimleri Kurulu
IUPAB	" Arı ve Uygulamalı Biyofizik Kurulu
IUNS	" Beslenme Bilimleri Kurulu
IUPHAR	" Farmakoloji Kurulu